

Satul Văleni se află în apropierea comunei Căianu, este aparținător acesteia și cuprinde un număr redus de case și gospodării. Ambele așezări se află în județul Cluj, la aproximativ 25 km depărtare de municipiul Cluj, de-a lungul șoselei ce leagă localitatea Apahida de Mociu.

Tezaurul monetar de argint pe care-l publicăm cu această ocazie a fost descoperit în luna iulie 1996, în mod întâmplător, de doi localnici, Mintiuan Cristian și Șuteu Mircea, care au înștiințat secția OJPCN din cadrul Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei din Cluj-Napoca. Colectivul de cercetare care s-a deplasat în zonă era format din Mihai Meșter, Francisc Pap și Veronica Meșter, iar ulterior și colegul Mihai Rotea (de această dată, dispunând și de un detector de metale).

Vasul cu monede (450 de bucăți) a fost descoperit pe un teren arabil în pantă, din care, datorită alunecărilor cauzate de ploile deosebit de abundente din acea vară, s-a rupt un răzor care a scos la iveală tezaurul. Inițial, cum aveam să aflăm ulterior, cei doi săteni au lăsat acolo monedele din motive de superstiție, după câteva zile au revenit, luând vasul cu tezaurul monetar, care mai târziu a fost donat muzeului.

Așa cum am arătat mai sus, o nouă cercetare cu mijloace moderne a dus la descoperirea a 12 monede. Tezaurul compus din 462 de piese cuprinde monede de argint emise în sec. XVI-XVIII, ele fiind găsite într-un vas-ulcică din sec. XVIII. Nu cunoaștem împrejurările îngropării acestor monede, putem însă să emitem ipoteze pe baza observațiilor de pe teren și a încadrării în epocă a tezaurului.

Monedele au fost curățate, restaurate și conservate de către colegul Ovidiu Bianu de la Laboratorul Zonal de Restaurare din Cluj-Napoca (cărui îi mulțumim și pe această cale), iar ulterior intrate în inventarul muzeului nostru (inv. N 95117-N 95579).

Îată descrierea tezaurului:

Transilvania:

1. Gabriel Báthori, gros, 1613. Cf. H 290, dar
Av.: ... [perforat] G. PRI. /TRAN.
2. Gabriel Bethlen, gros de 3 denari, 1625. Cf. H 443, dar
Av. [sub coroană].-
3. Gabriel Bethlen, gros de 5 denari, 1626. Cf. H 430, dar
Av.: GAB.D:G.SA.RO:IM.ET.TRAN.PRIN.
Rv.: PARREG.HVN.DO:SIC COOPRDVX
Perf.
- 4-5. Leopold I, poltură, 1704. Cf. Appel 3 II, p. 1012, nr. 3553, dar
Rv.: 17 - 04
- 6-7. Leopold I, poltură, 1704. Cf. Appel 3 II, p. 1012, nr. 3553, dar
Rv.: 17 - 04 și dedesubt blazonul mic între două rozete
8. Leopold I, poltură, 1704. Cf. Appel 3 II, p. 1012, nr. 3553, dar
Rv.: stema neîncadrată între rozete
9. Leopold I, poltură, 1704. Cf. Appel 3 II, p. 1012, nr. 3554, dar
Av.: ... •BO•...
Rv. 17 - 04, stema neîncadrată între rozete

- 10-14. Leopold I, poltură, 1705. Appel 3 II, p. 1012, nr. 3553
 15. Leopold I, poltură, 1705. Cf. Appel 3 II, p. 1012, nr. 3554, dar
 Rv. : însemnele încadrate între două rozete
 16. Leopold I, poltură, 1705. Cf. Appel 3 II, p. 1012, nr. 3554, dar
 Rv.: stema neîncadrată între rozete
 17. Leopold I, poltură, 1705. Cf. Appel 3 II, p. 1012, nr. 3554, dar
 Rv. : fără F-T
 18-19. Iosif I, poltură, 1705. Cf. Appel 3 II, p. 1013, nr. 3558, dar
 Rv. 17 - 05

Ungaria:

20. Ferdinand I, denar, 1528. H 40.
 21. Ferdinand I, denar, 1535. H 40, perf.
 22. Ferdinand I, denar, 1550. H 40, perf.
 23. Ferdinand I, denar, 1551. H 40.
 24. Ferdinand I, denar, 1551. H 40, perf.
 25. Ferdinand I, denar, 1551. H 40, perf., ciobită.
 26-27. Ferdinand I, denari, 1555. H 40, perf.
 28. Maximilian II, denar, 1567. H 94, perf.
 29. Matia II, denar, 1618. H 241, perf.
 30. Ferdinand II, denar, 1620. H 302, perf.
 31. Ferdinand II, denar, 1620. H 302, ciobită.
 32. Ferdinand II, denar, 1626 (?). H 303.
 33. Ferdinand (?), denar, 163(?). H 302 (?), tocită.
 34. Leopold I, obol, 1688. Cf. Appel 2 II, p. 901-902, nr. 48.
 35. Leopold I, creițar, 1698. Cf. Appel 2 II, p. 901, nr. 47, dar
 Av.: LEOPOLD ...
 Rv. : •PATRONA. - HVNGARIAE• 16-98.
 36. Leopold I, creițar, 1699. Cf. Appel 2 II, p. 901, nr. 47, dar
 Av. : LEOPOLD•...•R• - ...
 37. Leopold I, creițar, 1701. Cf. Appel 2 II, p. 901, nr. 47, dar
 Av.: LEOPOLD•...-...•REX•
 Rv. : ...•1701•
 38. Leopold I, piesă de 6 creițari, 1669. Cf. Appel 2 II, p. 893, nr. 8, dar
 Av.: •LEOPOLDVS•D•G•R•-I•S•A•GE•HV•B•REX•
 sub imaginea împăratului, la stg., VI
 Rv. : PATRONA•HV - NGARIAE•1669.
 1669+. Sub Madona în cunună de raze cu pruncul în brațe, stg., stema
 mică a Ungariei, în două câmpuri. Sigla K - B
 39. Leopold I, piesă de 6 creițari, 1669. Cf. Appel 2 II, p. 898, nr. 30, dar
 Av.: VI în loc de 3
 Rv.: PATRONA•HV - NGARIAE•1669.
 40. Leopold I, piesă de 6 creițari, 1696. Cf. Appel 2 II, p. 900, nr. 42, dar
 Rv.: .../•1696•/x
 41. Leopold I, piesă de 6 creițari, 1696. Cf. Appel 2 II, p. 900, nr. 42, dar
 Rv.: .../•1696•/x

42. Leopold I, piesă de 6 creițari, 1696. Cf. Appel 2 II, p. 900, nr. 42, dar
Rv.:.../1696/•x
43. Leopold I, piesă de 6 creițari, 1698. Cf. Appel 2 II, p. 900, nr. 42, dar
Rv.:.../1698•/x
44. Leopold I, piesă de 6 creițari, 1698. Ca mai sus, perf.
45. Leopold I, poltură, 1699. Cf. Appel 2 II, p. 900, nr. 42, dar
Rv.:.../1699•/...
46. Leopold I, poltură, 1699. Cf. Appel 2 II, p. 900, nr. 42, dar
Rv.:.../1699•/x
47. Leopold I, poltură, 1699. Cf. Appel 2 II, p. 900, nr. 42, dar
Av.:...•G•HVN•BO....
Rv.:.../1699•/...
- 48-50. Leopold I, poltură, 1699. Cf. Appel 2 II, p. 900, nr. 42, dar
Av.:...•GE•HV•BO'...
Rv.:.../1699•/[N inversat]xB•
51. Leopold I, poltură, 1700. Cf. Appel 2 II, p. 900, nr. 42, dar
Rv.:.../1700•/...
52. Leopold I, poltură, 1700. Cf. Appel 2 II, p. 900, nr. 42, dar
Av.:...•GE•HV•BO•...
Rv.:.../1700•/...
- 53-60. Leopold I, poltură, 1700. Cf. Appel 2 II, p. 900, nr. 42, dar
Av.:...•GE•HV•BO•...
Rv.:.../1700•/...
- 61.. Leopold I, poltură, 1700. Ca mai sus, perf.
62. Leopold I, poltură, 1700. Cf. Appel 2 II, p. 900, nr. 42, dar
Av.:...•GE•HV•BO•...
Rv.:.../1700•/Nx B•
63. Leopold I, poltură, 1701. Cf. Appel 2 II, p. 901, nr. 43, dar
Rv.:.../1701/...
64. Leopold I, poltură, 1701. Cf. Appel 2 II, p. 900, nr. 42, dar
Rv.:.../1701•/...
65. Leopold I, poltură, 1701. Ca mai sus, perf.
- 66-68. Leopold I, poltură, 1701. Cf. Appel 2 II, p. 900, nr. 42, dar
Av.:...•GE•HV•B•...
Rv.:.../1701•/...
- 69-71. Leopold I, poltură, 1701. Cf. Appel 2 II, p. 900, nr. 42, dar
Av.:...•GE•HV•BO•...
Rv.:.../1701•/...
72. Leopold I, poltură, 1701. Ca mai sus, perf.
73. Leopold I, poltură, 1701. Cf. Appel 2 II, p. 900, nr. 42, dar
Av.:...•GE•HV•...
Rv.:.../1701•/Nx B•
Perf.
74. Leopold I, poltură, 1701. Cf. Appel 2 II, p. 900, nr. 42, dar
Av.:...•GE•HV•B•...
Rv.:.../1701•/Nx B•
- 75-80. Leopold I, poltură, 1701. Cf. Appel 2 II, p. 900, nr. 42, dar
Av.:...•GE•HV•BO•...
Rv.:.../1701•/Nx B•

81. Leopold I, poltură, 1701. Cf. Appel 2 II, p. 900, nr. 42, dar
Rv.: .../ •1701•/x
82. Leopold I, poltură, 1702. Cf. Appel 2 II, p. 900, nr. 42, dar
Av.: ...•GE•HV•BO•...
Rv.: .../ •1702•/•NxB•
83. Leopold I, poltură, 1702. Cf. Appel 2 II, p. 900, nr. 42, dar
Rv.: .../ •1702•/x
84. Leopold I, poltură, 1703. Cf. Appel 2 II, p. 900, nr. 42, dar
Rv.: .../ •1703•/...
85. Leopold I, poltură, 1703. Cf. Appel 2 II, p. 900, nr. 42, dar
Rv.: .../ •1703•/...
86. Leopold I, poltură, 1703. Cf. Appel 2 II, p. 900, nr. 42, dar
Rv.: .../ •1703•/•
87. Leopold I, poltură, 1703. Cf. Appel 2 II, p. 900, nr. 42, dar
Av.: ...•GE •...
Rv.: .../ .POLTURA./•1703•/•NxB•
88. Leopold I, poltură, 1703. Cf. Appel 2 II, p. 900, nr. 42, dar
Av.: ...•GE •HV•...
Rv.: .../•1703•/...
89. Leopold I, poltură, 1703. Cf. Appel 2 II, p. 900, nr. 42, dar
Av.: ...•GE •H•B• ...
Rv.: .../•1703•/...
90. Leopold I, poltură, 1703. Ca mai sus, ciobită.
91. Leopold I, poltură, 1703. Cf. Appel 2 II, p. 900, nr. 42, dar
Av.: ...•GE •HV•B• ...
Rv.: .../•1703•/...piesa e tăiată
- 92-93. Leopold I, poltură, 1703. Cf. Appel 2 II, p. 900, nr. 42, dar
Av.: ...•GE .HV•BO• ...
Rv.: .../•1703•/...
94. Leopold I, poltură, 1703. Cf. Appel 2 II, p. 900, nr. 42, dar
Av.: ...•GE •HV•BO• ...
Rv.: .../•1703•/•NxB•
95. Francisc Rákóczi II, poltură, 1703. Cf. Appel 2 II, p. 903-904, nr. 5, dar
Rv.: 1703
- 96-99. Francisc Rákóczi II, poltură, 1704. Cf. Appel 2 II, p. 903-904, nr. 5.
100. Leopold I, gros, 1701. Cf. Appel 2 II, p. 901, nr. 47, dar
Av.:LEOPOLD ...
Rv. ...•HVN - ... : 1701
Perf.

Polonia

101. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1619. H-C 1389.
102. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1620. H-C 1402.
- 103-104. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1620. H-C 1402, perf.
105. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1620. Cf. H-C 1402, dar
Rv. : MONE•NO - REG•POLO•

106. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1620. Cf. H - C 1402, dar Av. ... P.M.D.L.
Rv. : MONE•NO - REGxPOLO

x
x
107. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1620. Cf. H-C 1403, dar Rv. : MONE•NO - REG•POLO:
- 108-115. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1621. H-C 1422.
- 116-117. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1621. H-C 1422, perf.
118. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1621. Cf. H-C 1422, dar Rv. : ... REGPOLO
- 119-121. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1621. Cf. H-C 1422, dar Rv. : ... REG•POLO•
122. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1621. Cf. H-C 1422, dar Rv. : REG•POLO
- 123-124. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1621. Cf. H-C 1422, dar Rv. : ... REG•POLOx
125. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1621. Cf. H-C 1422, dar Rv. : ... REGxPOLOx
126. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1621. Cf. H-C 1422, dar Rv. : ... REG•POLO:
- 127-128. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1621. Cf. H-C 1422, dar Rv. : MONE:NO - REG•POLO•
129. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1621. Cf. H-C 1422, dar Rv. : xMONE•NO - REG•POLO.
Perf.
- 130-163. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1622. H-C 1437.
- 164-166. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1622. H-C 1437, perf.
167. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1622. Cf. H-C 1437, dar Av. : ... P•M•D•L•
168. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1622. Cf. H-C 1437, dar Rv. : ... REG•POLO•
169. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1622. Cf. H-C 1437, dar Rv. : ... REG•POL•x
Perf.
- 170-172. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1622. Cf. H-C 1437, dar Rv. : ... REG•POLOx
- 173-174. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1622. H-C 2578.
175. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1622(?). H-C 1437 (?).
- 176-195. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1623. H-C 1461.
- 196-201. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1623. H-C 1461, perf.
- 202-204. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1623. Cf. H-C 1461, dar Rv. : ... REGPOLO
205. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1623. Cf. H-C 1461, dar Rv. : ... REGPOLO•
206. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1623. Cf. H-C 1461, dar Rv. : ... REG•POLO
- 207-212. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1623. Cf. H-C 1461, dar Rv. : ... REG•POLOx

- 213-214. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1623. Cf. H-C 1461, dar
Rv. : ... REG:POLO
215. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1623. Cf. H-C 1461, dar
Rv. : ... REG:POLO:
216. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1623. Cf. H-C 1461, dar
Rv. : ... MONE:NO
- 217-218. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1623. Cf. H-C 1461, dar
Rv. : ... MONENO - REGPOLO
219. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1623. Cf. H-C 1461, dar
Rv. : ... MONENO – REGPOLO
Perf.
220. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1623. Cf. H-C 1461, dar
Rv. : ... MONE_xNO - REG•POLO
- 221-230. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1623. H-C 2579.
231. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1623. H-C 2579, perf.
- 232-233. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1623. Cf. H-C 2579, dar
Rv. : ..._xPOLO
234. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1623 (?). H-C 1461, perf.
235. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1623 (?). Tocită.
- 236-249. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1624. H-C 1488.
- 250-251. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1624. H-C 1488, perf.
252. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1624 (?). Cf. H-C 1488, dar
Av. : ... P•M•D•L•, perf.
253. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1624 (?). Cf. H-C 1488, dar
Rv. : ... REGPOLO_x
254. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1624 (?). Cf. H-C 1488, dar
Av. : SIGIS•3•D: - REX•PM•D•L•
Rv. : MONE_xNO – REX_xPOLO_x
255. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1624. H-C 1489.
- 255-263. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1624. H-C 1489, perf.
- 264-265. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1624. H-C 1489, perf.
- 266-267. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1624. H-C 1490.
268. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1624. H-C 1490, perf.
269. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1624. Cf. H-C 1490, dar
Rv. : ... REG•POLO
270. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1624. Cf. H-C 1490, dar
Rv. : 2 – 4
- 271-279. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1624. H-C 1491.
- 280-281. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1624. H-C 1491, perf.
- 282-283. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1624. Cf. H-C 1491, dar
Rv. : 2 - 4
- 284-299. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1625. H-C 1512.
- 300-303. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1625. H-C 1512, perf.
304. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1625. H-C 1512, rebătută.
305. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1625. Cf. H-C 1512, dar
Av. : ... PMDL
Rv. : MONE•NO - REG•POLO_x

- 306-307. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1625. Cf. H-C 1512, dar
Rv. : ...REG•POLO•
Perf.
308. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1625. Cf. H-C 1512, dar
Rv. : MONENO – REGPOLO
309. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1625. Cf. H-C 1512, dar
Rv. : MONE •NO - REG•POLO•
- 310-311. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1625. H-C 1513.
- 312-315. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1625. H-C 1514.
316. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1625. H-C 1514, perf.
317. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1625. Cf. H-C 2580.
318. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1625. Cf. H-C 2580, dar
Av. : ...PM•D•L•
319. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1625. Cf. H-C 7525, perf.
- 320-323. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1626. H-C 1530.
324. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1626. Cf. H-C 1530, dar
Rv. : MONExNO – REGxPOLOx
325. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1626. Cf. H-C 1530, dar
Rv. : ... REG: ...
326. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1626. H-C 7530.
327. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1627. H-C 1552.
328. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1627. H-C 1553.
- 329-330. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1627. H-C 1554.
331. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1627. H-C 1554, ciobită.
332. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 1627. H-C 1554, perf.
333. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 162(?). H-C 1437 (?)
334. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 162(?). Cf. H-C 1461, dar
Rv. : ... REG •POLO
335. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 162(?). H-C 1488 sau 1489.
336. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 162(?). Cf. H-C 1491, dar
Rv. : 2 – (?)
337. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 16 (?). Cf. H-C 1530 (?).
338. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), 16 (?). H-C ?
339. Sigismund III, moneta nova (dreipölker), (?). ? (tocită).
340. Sigismund III, groș, 1607. Cf. H-C 1224, dar
Av. : ... / ... •POL/M•DLIT
Rv. : GROSS•RE - POLO•1607•, perf.
341. Sigismund III, groș, 1608. Cf. H-C 1239, dar
Rv. : ... REG • ..., perf.
342. Sigismund III, groș, 1609. Cf. H-C 1249, dar
Av. : SIG: .../REX• .../
Rv. : REG: ..., perf.
343. Sigismund III, groș, 1609. H-C 1250, perf.
344. Sigismund III, groș, 1610. H-C 1261, perf.
345. Sigismund III, groș, 1611. H-C 1274.
346. Sigismund III, groș, 1613. H-C 1294, perf.
347. Sigismund III, groș, 1613. Cf. H-C 1294, dar
Rv. : GROSS:REG: - : POLO: 1613:

348. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1659. H-C 2142.
349. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1660. H-C 2165, dar
Rv. ... ARGE•SEX•REG•POL•
350. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1660. H-C 2165 (?).
351. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1661. H-C 2184.
352. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1661. H-C 2189.
353. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1661. H-C 2189, dar
Av. : IOAN:CASIM•DG:REX.POL•&SVE•
Rv. : GROS•ARG [EN SEX] ...
sub blazoane T – T
354. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1661. H-C 2194, dar
Rv. : anul o singură dată bătut
355. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1661. H-C 2296, dar
Av. ... SMDLR•
- 356-358. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1662. H-C 2207.
359. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1662 (?). H-C 2210 (?).
360. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1662 (?). Cf. H-C 2211, dar
Av. : ... SVE ...
- 361-362. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1662. H-C 2213.
363. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1662. Cf. H-C 2213, dar
Av. : IO: CASI •...
364. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1662 (?). H-C 2213 (?).
365. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1662 (?). H-C 2216 (?)
- 366-369. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1662. H-C 2217.
370. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1662 (?). H-C 2217 (?).
- 371-372. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1663. H-C 2244.
373. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1663. Cf. H-C 2244, dar
Rv. : A – T
- 374-375. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1664. H-C 2257.
376. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1664. H-C 2257 (?).
- 377-378. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1664. H-C 2258.
379. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1665. Cf. H-C 2278, dar
Av. : ... S•M•D•L•
380. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1665. Cf. H-C 2278, dar
Av. : IO:CASIM:D•G:REX:POL• &S•MDL
- 381-382. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1665. Cf. H-C 2281.
- 383-385. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1666. Cf. H-C 2296.
386. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1666. Cf. H-C 2296, dar
Av. : ... SMDLR
387. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1666. Cf. H-C 2296, dar
Av. : ... S•M•D•L•R•
388. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1666. Cf. H-C 2296, dar
Rv. : [A]- T
389. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1666. Cf. H-C 5264, dar
Rv. : ... ARG•SEX ... REG • ...
390. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1667. H-C 2319.
391. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1667. H-C 2320.
392. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1667. H-C 2322.

393. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1667. H-C 2323.
 394. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1667. Cf. H-C 2323, dar
 Rv. : ... 1667•
 395. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1667 (?). H-C 2323 (?).
 396. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 1668. H-C 2332.
 397. Ioan Cazimir, piesă de 6 groși, 16(?) . H-C 2280 (?).

Gdańsk:

398. Sigismund III, groș, 1625. H-C 1525.

Prusia:

- 399-400. Ioan Sigismund, moneta nova (dreipölker), 1620. Cf. Appel 2 II, p. 722,
 nr. 2, dar
 Av. : 2 - 0
 401. Georg Wilhelm, moneta nova (dreipölker), 1621. H-C 8721.
 402. Georg Wilhelm, moneta nova (dreipölker), 1622. Cf. H-C 8721, dar
 Av. : 2 - 2
 403. Georg Wilhelm, moneta nova (dreipölker), 1622. H-C 8723, perf..
 404. Georg Wilhelm, moneta nova (dreipölker), 1622. Cf. H-C 8723, dar
 Av.: GE•WI•MAR:BR:SRIE•L:PD
 Perf.
 405. Georg Wilhelm, moneta nova (dreipölker), 1623. H-C 8726, perf.
 406. Georg Wilhelm, moneta nova (dreipölker), 1624. H-C 6652.
 407. Georg Wilhelm, moneta nova (dreipölker), 1624. Cf. H-C 8721, dar
 Av.: GE•WI•MAR:BR:S•R:I:EL:P:D
 În imagine 2 - 4
 408. Georg Wilhelm, moneta nova (dreipölker), 1625. Cf. H-C 6654, dar
 Av.E•
 409. Georg Wilhelm, moneta nova (dreipölker), 1625. Cf. H-C 6654, dar
 Av. : GE•WI•MA(3)BR•S•R•I•E•
 Rv. : ...DVC•PRVS•
 410. Georg Wilhelm, moneta nova (dreipölker), 1625. Cf. H-C 6654, dar
 Av. : ...MA •...
 Rv. : ...MONE •NO - DVC•PRVS•
 411. Georg Wilhelm, moneta nova (dreipölker), 1625. Cf. H-C 6654, dar
 Av. : GE•WI•MA•(3)BR•S•R•I•E•
 Rv. :MONE •NO - DVC•PRVS•
 412. Georg Wilhelm, moneta nova (dreipölker), 1625. Cf. H-C 6654, dar
 Av. : GE•WI•MA•(3)BR•S•R•I•E•
 Rv. : ca la nr. 410
 413. Georg Wilhelm, moneta nova (dreipölker), 1625. H-C 6654, dar
 Av. : GE•WI•MA(3)BRS•RIEL•
 414. Georg Wilhelm, moneta nova (dreipölker), 1625. H-C 6655.
 415-417. Georg Wilhelm, moneta nova (dreipölker), 1625. Cf. H-C 6655, dar
 Av. : GE•WI•MA•(3)BR•S•R•I•E•
 Rv.: MONE •NO - DVC•PRVS•

418. Georg Wilhelm, moneta nova (dreipölker), 1626 (?). Cf. H-C 6655, dar
Av. : GE•WI•MA(3)BR•S•R•I•E•
Rv.: DVC•PRVS• - •MONE •NO•
419. Georg Wilhelm, moneta nova (dreipölker), 1627. H-C 8733.
420. Georg Wilhelm, moneta nova (dreipölker), 162(?). Cf. H-C 8724, dar
Av. : GE•WI•MA(3)BR•S•R•I•E•
Rv.: •MONE •NO. - DVC•PRVS•
421. Frederic Wilhelm, piesă de 6 creițari, 1682. Cf. Appel 2 II, p. 724, nr. 4, dar
Rv. : 16 - 82
422. Frederic Wilhelm, piesă de 6 creițari, 1686. Cf. Appel 2 II, p. 724, nr. 5, dar
Av. : ...•AC ..., [sub bust] •BA•
Rv. : ... PRUSSIA [dedesubt] 16 - 86

Imperiul romano-german:

423. Leopold I, " groș (?), 1699. Cf. Appel 2 I, p. 85, nr. 34, dar
Av. : LEOPOLDVS•DG•R•I•S•A•G•H•B•REX• între 2 cercuri perlate.
Sub bust nu e (3)
Rv.: ARCHID•AVS• - DVX•BVR•SIL•16 – 99.
Sub vulturul bicefal F.N
În blazon central, în pieptul vulturului, ancoră. AR.
424. Ferdinand II, moneta nova, [16]20, Forli (?).
Av.: cerc liniar dublu, glob cruciger, deasupra cruce, în glob:
2. •FERD:II:D:G:R:IM:S:AVG.
Rv. : în cerc liniar dublu stemă ovală în care figurează

- [rozetă]MO:NO: []G:CO:I:M:FOR [deasupra:]20.
425. Ferdinand II (?), denar (?), 162(?).
Av. : în cerc liniar dublu, legendă : ... SIS 162 (?).
Stemă rotunjită, în două câmpuri. În câmpul stg. leu rampant, în câmpul dr. dunga imp. habsb., deasupra bară, dedesubt bară.
Rv. : în cerc liniar dublu, legendă: •PAR ...
Stemă rotunjită, cu leu rampant. Deasupra cruce.
În jurul stemei ornamente (franjuri-cartuș?).

Hessen-Darmstadt:

426. Ernst Ludwig, albus, 1703. Cf. Gerhard Schön, *Deutscher Münzkatalog 18. Jahrhundert*, München 1984, p. 269, nr. 3.
Av. : cerc perlat. În cunună de lauri închisă, stemă rotunjită, cu vârful în jos mijloc. În ea leu rampant cu coada dublu terminată. Deasupra •H.D•
Rv. : cerc perlat. În cunună de lauri închisă, +/+/ALBUS/•1703•/•IA•R•

Suedia:

427. Gustav Adolf, moneta nova (dreipölker), 1632. Cf. Appel 2 II, p. 775, nr. 7, dar
Rv.: ... 1632
428. Gustav Adolf, moneta nova (dreipölker), 1632. Cf. Appel 2 II, p. 775, nr. 7, dar
Av.: ... [D•]G•REX•S•
Rv.: 3 – 2
429. Gustav Adolf, moneta nova (dreipölker), 1632. Cf. Appel 2 II, p. 775, nr. 7, dar
Av.: ... 'D'G•REX•S•
Rv.: 3 – 2
Perf.
430. Gustav Adolf, moneta nova (dreipölker), 1632. Cf. Appel 2 II, p. 775, nr. 7, dar
Av.: ... D•G•REX•S•
Rv.: 3 – 2
Perf.
431. Gustav Adolf, moneta nova (dreipölker), 1632. Cf. Appel 2 II, p. 775, nr. 7, dar
Av.: ... GVS•ADO(3)D•G•REX•S'
Rv.: MON•NO - REG•SVE•3 - 2
432. Gustav Adolf, moneta nova (dreipölker), 1632(?). H-C 4281, Rv. rebătut.
433. Gustav Adolf, moneta nova (dreipölker), 1633. Appel 2 II, p. 775, nr. 7.
434. Gustav Adolf, moneta nova (dreipölker), 1633. H-C 4284.
- 435-436. Gustav Adolf, moneta nova (dreipölker), 1633. Cf. Appel 2 II, p. 775, nr. 7, dar
Av.: ... D•G•REX•S•
- 437-440. Gustav Adolf, moneta nova (dreipölker), 1633. Cf. Appel 2 II, p. 775, nr. 7, dar
Av.: ... REX•S•
Rv.: MON• ...
441. Gustav Adolf, moneta nova (dreipölker), 1633(?). Cf. Appel 2 II, p. 775, nr. 7, dar
Av.: ... D•G•REX•S.
Rv.: [...]NO• - REGSVE•
442. Gustav Adolf, moneta nova (dreipölker), 1633(?). Cf. Appel 2 II, p. 775, nr. 7, dar
Av.: ... •D•G•REX•S
Rv.: ... NO• - •REGSVE•

Riga sub ocupație suedeză:

443. Gustav Adolf, moneta nova (dreipölker), 1622. H-C 4366.
- 444-445. Gustav Adolf, moneta nova (dreipölker), 1623. H-C 4368.
446. Gustav Adolf, moneta nova (dreipölker), 1623. H-C 4368, dar
Av.: ... ADOLP ...

447. Gustav Adolf, moneta nova (dreipölker), 1624. H-C 4370.
 448. Gustav Adolf, moneta nova (dreipölker), 1624. Cf. H-C 4370, dar
 Rv.: 2 - 4
 449. Gustav Adolf, moneta nova (dreipölker), 1624. Cf. H-C 4370, dar
 Rv.: ...NOVA...
 450. Gustav Adolf, moneta nova (dreipölker), 1633(?). H-C 4382 (?).
 451. Cristina, moneta nova (dreipölker), 1648. H-C 4402.

Elbląg sub ocupație suedeză:

- 452-454. Gustav Adolf, moneta nova (dreipölker), 1630. H-C 4274.
 455. Gustav Adolf, moneta nova (dreipölker), 1632. H-C 4281.
 456. Gustav Adolf, moneta nova (dreipölker), 1633. H-C 4284.
 457. [Gustav Adolf], moneta nova (dreipölker), 16[3]5. Cf. H-C 4269, dar
 Av.: [GUST.ADO.]D•G• - REX•S•
 Rv.: MON •NO• - [CIVI•ELB.] 3(?) - 5(?)
 Fals?

Pomerania:

458. Ulric, moneta nova (dreipölker), 162(?). Cf. Appel 3 II, p. 730, nr. 2570, dar
 Av.: VLRIC[us d]VX.S.PO. Între 2 cercuri liniare stema în 4 câmpuri și
 blazon central.
 Rv.: [Deus]PROTECTOR•[meus]. Glob cruciger, în el 24, deasupra
 cruce,
 2 - [?]

Württemberg-Oels:

459. Sylvius Fridericus, piesă de 6 creștari, 1674. Cf. Appel 3 II, p. 938, nr. 3317.

Silezia:

460. Leopold I, piesă de 6 creștari, 1665. Cf. Appel 3 II, p. 900, nr. 3158, dar
 Av.: •R•I•(VI)... •BOH•REX•
 Rv.: ARCHI•DUX AUST•DUXBURG•&SIL:1665. La picioarele
 vulturului,
 S – H.

Boemia:

461. Leopold I, piesă de 3 groși, 1676, Cf. Ap1 el 2 II, p. 465, nr. 6, dar
 Av.: ...•R•IM - PER•S•A•
 Rv.: ...•1676•

Braşov:

462. Monetăria orăşenească, groş, 1613. Cf. H EFP 301, dar Rv.: fără însemnul Braşovului.
Perf.

Monedele tezaurului de la Văleni se împart după emitenţi în felul următor:

Tab. I

Emitenţii pieselor din tezaurul de la Văleni

Emitent	Nr. piese	Din care
Transilvania	19	3 groşi, 16 polturi
Ungaria	81	1 obol, 14 denari, 1 groş, 2 piese de 6 creiţari, 3 creiţari, 60 de polturi
Polonia	297	239 dreipölkeri, 8 groşi, 50 de piese de 6 groşi
Gdańsk	1	1 groş
Riga sub ocupaţie suedeză	7	7 dreipölkeri
Elbląg sub ocup. suedeză	6	6 dreipölkeri
Prusia	24	1 groş, 21 dreipölkeri, 1 piesă de 6 creiţari, 1 piesă de 6 groşi
Imperiul romano-german	3	1 denar, 1 dreipölker, 1 1/2 groş
Hessen-Darmstadt	1	1 albus
Suedia	16	16 dreipölkeri
Pomerania	1	1 dreipölker
Württemberg-Oels	1	1 piesă de 6 creiţari
Silezia	1	1 piesă de 6 creiţari
Boemia	1	1 piesă de 3 groşi
Braşov	1	1 groş
Total	462	1 obol, 15 denari, 1 1/2 groş, 15 groşi, 1 piesă de 3 groşi, 51 piese de 6 groşi, 293 dreipölkeri, 3 creiţari, 5 piese de 6 creiţari, 76 polturi, 1 albus

Cele 462 de piese se eşalonează pe o perioadă de emitere îndelungată, mergând din al treilea deceniu al sec. XVI până la începutul sec. XVIII: În cadrul acestei perioade îndelungate de emisiune nu putem fixa o întrerupere, o cezură categorică de timp, întrucât (şi mai cu seamă în cel de al patrulea deceniu al sec. XVII) emisiunile din prima şi a doua jumătate a sec. XVI (ungare) se continuă cu cele din prima şi a doua jumătate a sec. XVII. Emisiunile din primele patru decenii ale veacului al XVII-lea (poloneze, transilvane, de Braşov, ungare, prusiene, suedeze, de Elbląg, de Riga şi pomerane) eşalonate până în anul 1648 (piesa nr. 451) continuă din anul 1659 (piesa de 6 groşi a lui Ioan Cazimir, nr. 348) fără întreruperi considerabile de timp până în anul 1705 (numerele 10-19, polturi emise pentru Transilvania de Leopold I şi Iosif I), trecând prin polturile emise de Francisc Rákóczi II în anii 1703-1704 pentru Ungaria (nr. 95-99; vezi tabelul repartizării anuale a emisiunilor). De altfel, tezaurul monetar de la Văleni este un rar exemplu de circulaţie concomitentă a emisiunilor regale

habsburgice (Leopold I și Iosif I) și a celor aparținând lui Francisc Rákóczi II, bătute în timpul mișcării antihabsburgice pe care o conducea¹.

Revenind la monedele bătute în sec. XVI și în prima jumătate a sec. XVII: cu excepția a 8 groși polonezi, a unuia bătut la Gdańsk, a unuia bătut în Prusia, a 3 groși emiși în Transilvania princiară, a unuia de Brașov și a 14 denari maghiari, restul de 290 de piese sunt așa-numita *moneta nova* (dreipölkeri), caracteristice deprecierei monetare îngemănate cu mari creșteri de prețuri ce s-a manifestat în Transilvania, ca iradiere a procesului european al “revoluției prețurilor”, îndeosebi în primele patru decenii ale sec. XVII².

Tab. II

Repartiția anuală a monedelor din tezaurul de la Văleni

1528	1 denar maghiar
1535	1 denar maghiar
1550	1 denar maghiar
1551	3 denari maghiari
1555	2 denari maghiari
1567	1 denar maghiar
1607	1 groș polonez
1608	1 groș polonez
1609	2 groși polonezi
1610	1 groș polonez
1611	1 groș polonez
1613	1 groș transilv., 2 groși polonezi, 1 groș de Brașov
1618	1 denar maghiar
1619	1 dreipölker polonez
1620	2 denari maghiari, 6 dreipölkeri polonezi, 2 dreipölkeri prusieni, 1 dreipölker de Forli
1621	22 dreipölkeri polonezi, 1 dreipölker de Prusia
1622	46 dreipölkeri polonezi, 3 dreipölkeri de Prusia, 1 dreipölker de Riga
1623	60 dreipölkeri polonezi, 1 dreipölker de Prusia, 3 dreipölkeri de Riga
1624	48 dreipölkeri polonezi, 2 dreipölkeri de Prusia, 3 dreipölkeri de Riga
1625	1 groș transilv., 36 dreipölkeri polonezi, 1 groș de Gdańsk, 10 dreipölkeri de Prusia
1626	1 groș transilv., 1 denar maghiar, 7 dreipölkeri polonezi, 1 dreipölker de Prusia
1627	6 dreipölkeri polonezi, 1 dreipölker de Prusia
162(?)	4 dreipölkeri polonezi, 1 dreipölker de Prusia, 1 denar ?, 1 dreipölker de Pomerania

¹ Circulația concomitentă a emisiunilor habsburgice și rákócziene din primii ani ai războaielor conduse de Francisc Rákóczi II o cunoaștem doar sporadic. Singurul caz până acum detectat în care monedele apar în unul și același tezaur este cel al tezaurului din Vale, jud. Cluj. V. Francisc Pap, *Tezaurul monetar de la Huedin și unele probleme ale emisiunilor rákócziene*, în SCN, XI (1995), p. 213.

² V. Francisc Pap, *Fluctuații de valoare vamală la oficiul tricesimal clujean în prima jumătate a sec. XVII*, în ActaMN, VIII, 1971, p. 242-243, tabelele p. 242-249.

16(?)	2 dreipölkeri polonezi
1630	3 dreipölkeri de Elblag
1632	1 denar maghiar, 6 dreipölkeri suedezi, 1 dreipölker de Elblag
1633	10 dreipölkeri suedezi, 1 dreipölker de Riga, 1 dreipölker de Elblag
16<3> 5	1 dreipölker de Elblag
1648	1 dreipölker de Riga
1659	1 piesă de 6 groși poloneză
1660	2 piese de 6 groși poloneze
1661	5 piese de 6 groși poloneze
1662	15 piese de 6 groși poloneze
1663	3 piese de 6 groși poloneze
1664	5 piese de 6 groși poloneze
1665	4 piese de 6 groși poloneze, 1 piesă de 6 creițari sileziană
1666	7 piese de 6 groși poloneze
1667	6 piese de 6 groși poloneze
1668	1663 1 piesă de 6 groși poloneză
1669	2 piese de 6 creițari maghiare
16(?)	1 piesă de 6 creițari poloneză
1674	1 piesă de 6 creițari de Württemberg-Oels
1676	1 piesă de 3 groși de Boemia
1682	1 piesă de 6 creițari de Prusia
1686	1 piesă de 6 creițari de Prusia
1688	1 obol maghiar
1696	3 piese de 6 creițari maghiare
1698	1 creițar maghiar, 2 piese de 6 creițari maghiare
1699	1 creițar maghiar, 6 polturi maghiare, 1 ½ groș rom.-germ.
1700	12 polturi maghiare
1701	1 creițar maghiar, 19 polturi maghiare, 1 groș maghiar
1702	2 polturi maghiare
1703	11 polturi maghiare, 1 albus de Hessen-Darmstadt
1704	6 polturi transilv., 4 polturi maghiare
1705	1703 10 polturi transilv.

Am mai arătat că tezaurul monetar îmbrățișează o perioadă îndelungată, trecând din sec. XVI până la începutul sec. XVIII. În ce privește monedele ce datează din sec. XVI, ele provin după toate probabilitățile din circulația denarilor maghiari emiși în Ungaria de sub stăpânire habsburgică după 1526 (bătălia de la Mohács). Emisiunile de denari maghiari existente în tezaurul de la Văleni se încheie cu un denar bătut de Maximilian II (nr. 28 în listă). Ceea ce este însă – după părerea noastră – caracteristic circulației monetare din întreg veacul al XVII-lea în Transilvania, până chiar în perioada răscoalei antihabsburgice conduse de Francisc Rákóczi II (1703-1711), se desprinde din prezența pieselor monetare de valoare medie și mică emise în prima jumătate a sec. XVII. Acestui tip de circulație îi corespund groșii transilvăneni nr. 1-3, cei polonezi nr. 340-347 emiși în primele două decenii ale sec. XVII și mai ales un număr de aproape 300 de piese de 1½ groș (dreipölkeri), în cea mai mare parte polonezi, dar și de tip polonez, emiți, printre altele, în Suedia (nr. 427-442),

Prusia (nr. 399-422), Pomerania (nr. 458). Circulația acestor din urmă piese, depreciate mai ales în deceniile 2-4 ale secolului, dar apoi având o valoare mai bună³, a caracterizat mai ales schimbul de mărfuri curent. În a doua jumătate a aceluiași veac, caracteristice schimbului de mărfuri curent rămân, și după mărturia tezaurelor monetare aferente, tot piesele de 1½ groș (dreipölkeri) poloneze și de tip polonez, cărora li se alătură, înmulțindu-se numeric cel puțin până la sfârșitul domniei lui Ioan Cazimir al Poloniei, piesele de șase groși, ca și, chiar până la sfârșitul secolului, creștarii și multiplii lor emiși mai ales de împăratul habsburgic Leopold I⁴. Tezaurul de la Văleni ilustrează schema de circulație monetară înfățișată. El prezintă următoarea repartitie a valorilor nominale:

Tab. III

Repartiția valorică pe perioade a monedelor componente ale tezaurului de la Văleni

Sec. XVI - prima jumătate a sec. XVII:
3 groși transilvăneni
8 groși polonezi
1 groș de Gdańsk
1 groș de Brașov
15 denari maghiari și din Imperiul romano-german
22 dreipölkeri de Prusia
1 dreipölker romano-german
16 dreipölkeri suedezi
9 dreipölkeri de Riga
6 dreipölkeri de Elbląg
1 dreipölker de Pomerania
Total 83 de piese

A doua jumătate a sec. XVII:
1 groș maghiar
71 polturi transilv. și maghiare
1 obol maghiar
3 creștari maghiari

³ V. mai ales studiul lui Huszár Lajos *A lengyel pénzek forgalma Magyarországon a XVI.-XVII. században*, în NK, LXVIII-LIX (1969/1970), p. 57-62, precum și studiile special închinat dreipölkerului de Buza János *Lengyel és magyar váltópénz Alsó-Ausztriában*, în NK, XC-XCI (1991-1992), p. 133-145; *Die Rolle der Dreipölker im Geldumlauf Ungarns im XVII. Jahrhundert*, în XI. Internationale Numismatische Kongress, Bruxelles, 1991 (separatum, p. 1-4); *Dukát-tallér-dutka. Erdély pénzverésének strukturális változásai a 17. század elejéig*, în *In memoriam Barta Gábor*, Pécs, 1996, p. 267-283.

⁴ V. mai ales, pentru numeroase tezaure monetare cu emisiuni majoritare din sec. XVII, MMKM, p. 90-92; E. Chirilă - N. Gudea - Gh. Moldovan, *Der Münzhort von Mălincrav, 17. Jh.*, în MS, p. 69-71, nota 28; TM, p. 44-49; Eugen Chirilă - Eva Lakó, *Al doilea tezaur monetar de la Vîrșolt, sec. XVII*, în AMP, II, 1978, p. 121-128; V. Suciu - A. Mureșan, *Tezaurul monetar din secolele XV-XVIII descoperit la Zagăr (jud. Mureș)*, în *Apulum*, 19, 1981, p. 177-187; ș.a. Dominația aceluiași tipuri se extinde și asupra zonei Debrecen-ului, v. Kahler Frigyes, *Tizenkét 16-18. századi pénzlelet numizmatikai értékelése*, în NK, XC-XCI (1991-1992).

11 piese de 6 creițari magh., de Prusia, de Württemberg-Oels, sileziene
239 dreipölkeri polonezi
50 piese de 6 groși poloneze
1 piesă de " groț poloneză
1 albus de Hessen-Darmstadt
1 piesă de 3 groși de Boemia
Total 379 de piese

Calculul proporției ocupate în tezaur sub aspectul repartității pieselor componente pe perioadele prezentate în tab. III indică sporul de monedă aflată în circulație în a doua jumătate a sec. XVII. Pe când în sec. XVI și prima jumătate a sec. XVII găsim 17,97 % monede bătute din întreg efectivul monetar al tezaurului, după 1650 și până în ultimul an de emisiune prezent, 1705, vom găsi o proporție de 82,03 % din întreg efectivul monetar al tezaurului. Desigur că, după cum în fiecare tezaur monetar găsit întâmplător sau prin săpături sistematice se află și emisiuni deosebite de cele masiv circulante în Transilvania vremii, asemenea piese se găsesc și în tezaurul de la Văleni. Așa sunt monedele: cea emisă probabil la Forli în timpul regelui Ferdinand II (nr. 424 în lista noastră), albus-ul probabil de Hessen-Darmstadt (nr. 426)⁵, piesa emisă în 1674 de Sylvius Fridericus pentru Württemberg-Oels (nr. 459)⁶.

Polturile emise și aflate în circulație la începutul sec. XVIII indică, cu multă probabilitate, ascunderea tezaurului monetar de la Văleni în preajma sau în perioada răscoalei conduse de Francisc Rákóczi II. Anii aceia de convulsii sociale, deși s-au făcut simțiți mai ales în extremul nord-vest al Transilvaniei și în zona comitatului Szabolcs din Ungaria⁷, nu au trecut fără consecințe nici peste ținutul clujean. Unor asemenea convulsii, resimțite și în Valea Someșului, li se va fi datorat și îngroparea a o serie de tezaure monetare, descoperite până acum în regiunea mai extinsă, intens populată și cu o intensă mișcare economică, a orașului de pe Someșul Mic⁸.

FRANCISC PAP – MIHAI MEȘTER

⁵ Mulțumim d-lui Francisc Röser din Cluj, colecționar numismat, pentru indicarea bibliografiei specificate la piesa nr. 426.

⁶ Piese emise de același principe se găsesc și în tezaurul de la Rus (v. Eugen Chirilă - Vasile Lucăcel, *Der Münzhort von Rus, Kr. Sălaj, 17. Jh.*, în *StBruck*, p. 308), Bobota (E. Chirilă - R. Ardevan, *Două tezaure monetare din județul Sălaj*, în *AMP*, IX, 1985, p. 301-304), 3 piese din tezaurul clujean str. Szentgyörgyhegy nr. 2 - în incinta dintre anii 1940-44 a fabricii de porțelan (NK, 50-51, p. 72).

⁷ O rememorare a desfășurării, a tratativelor europene în care s-a angrenat și răscoala condusă de Francisc Rákóczi II v. în *Erdély rövid története*, Budapest, 1989, p. 331-337.

⁸ V. nota I și Pap Ferenc, *Pénzforgalom és kereskedelem Erdélyben (15-18. század)*, în NK, XC-XCI (1991-1992), p. 124.

DER MÜNZHORT VON VĂLENI, GEM.CĂIANU, KR. CLUJ
(Zusammenfassung)

Der Münzhort von Văleni besteht aus 462, in Siebenbürgen, Ungarn, Polen, in den Städten Gdańsk (Danzig), Riga unter schwedischer Herrschaft, Elbląg (Elbing) unter schwedischer Herrschaft, in Preussen, in der Römisch-Germanischen Reich, im Landgrafschaft Hessen-Darmstadt, in Schweden, in Pommern, im Herzogtum Württemberg-Oels, in Schlesien, Böhmen und in der Stadt Braşov (Kronstadt, in Siebenbürgen) emittierten Münzen. Die Emissionsperiode ist langdauernd, von 1528 (ein Denar Ferdinands I., No. 20) bis 1705 (die Polturen Josefs I., No. 18-19). Die Mehrheit der Münzen (82,03 %) ist in der zweiten Hälfte des 17. Jhs. emittiert und es war, nach alle Wahrscheinlichkeit, in derselben Zeitabschnitt im Umlauf. Der Münzhort von Văleni ist ein seltener Fall der Anwesenheit, also wahrscheinlich des Zusammenumlaufs in Siebenbürgen, der habsburgischer und rákócziener Münzstücken (s. auch F. Pap, in *SCN*, XI, 1995, S. 213. und derselbe, in *NK*, XC-XCI, 1991-1992, S. 124.).

3

94

95

103

377

Planșa I

3. (N 95416). Transilvania, Gabriel Bethlen, groș de 5 denari, 1626. Orig. : 25 mm.

94. (N 95515). Ungaria, Leopold I, poltură, 1703. Orig.: 20x18 mm.

95. (N. 95546). Ungaria, Francisc Rákóczi II, poltură, 1703. Orig.: 19 mm.

103. (N95129). Polonia, Sigismund III, dreipölker, 1620. Orig.: 19 mm.

377. (N 95448). Polonia, Ioan Cazimir, piesă de șase groși, 1664. Orig.: 25 mm.

399

409

421

424

425

Planșa II

399. (N 95325). Prusia, Ioan Sigismund, dreipölker, 1620. Orig.: 19 mm.

409. (N. 95254). Prusia, Georg Wilhelm, dreipölker, 1625. Orig.: 19,5 mm.

421. (N 95418). Prusia, Frederic Wilhelm, piesă de șase creițari, 1628. Orig.: 25 mm.

424. (N 95576). Forli (?), Ferdinand II, dreipölker, [16]20. Orig.: 18,5 mm.

425. (N 95578). Imperiul romano-german, Ferdinand II, denar, 162(?). Orig.: 18,5 mm.

426

434

447

451

455

Planșa III

426. (N 95577). Hessen-Darmstadt, Ernst Ludwig, albus, 1703. Orig.: 18 mm.

434. (N 95366). Suedia, Gustav Adolf, dreipölker, 1633. Orig.: 20x19 mm.

447. (N 95191). Riga sub ocupație suedeză, Gustav Adolf, dreipölker, 1624. Orig.: 19 mm.

451. (N 95248). Riga sub ocupație suedeză, Cristina, dreipölker, 1648. Orig.: 18 mm.

455. (N 95362). Elbląg sub ocupație suedeză, Gustav Adolf, dreipölker, 1632. Orig.: 20x19 mm.

459

461

462

Planșa IV

459. (N 95417). Württemberg-Öls, Sylvius Fridericus, piesă de șase crețari, 1674. Orig.: 25 mm.

461. (N 95569). Boemia, Leopold I, piesă de trei groși, 1676. Orig.: 20 mm.

462. (N95574). Brașov, monetăria orășenească, groș, 1613. Orig.: 20 mm.